

Guía docente de materia
Corpos, subxectvidades, escrituras

1. DATOS INICIAIS

Titulación:	POP ESTUDOS DE XÉNERO
Módulo:	“I Teorías e prácticas feministas”
Materia:	Corpos, subxectividade, escrituras
Código	333110103
Carácter (obligatoria, optativa)	Obrigatoria
Curso:	Primeiro
Cuadrimestre (especificar 1º/2º):	1ºc
Profesora coordinadora	María Jesús Fariña Busto

Profesora responsable da materia*:	Beatriz Suárez Briones
Profesora responsable da materia*:	María Jesús Fariña Busto
Departamento:	Literatura Española e Teoría Literatura
Centro:	Facultade de Filoloxía e Tradución
Gabinetes:	B56 e B55
Horario de titorías:	
E-mail:	bsuarez@uvigo.es , mbusto@uvigo.es

** No caso de seren varios docentes os responsables de impartir a materia, esta taboa repetirase tantas veces como for necesario, empregando unha tabela para cada docente.*

2. INTRODUCCIÓN Á MATERIA

Esta materia enténdese como unha reflexión sobre a forma en que a cultura ten lido e construído o corpo, a subxectividade e as identidades. Esixe, polo tanto, a aproximación aos sistemas de pensamento que fixeron do corpo, da sexualidade e do desexo os seus grandes eixos de interese, de reflexión e de análise. Por outra parte, quere poñer de manifesto a importancia do mundo das representacións, aproximando, dende a perspectiva de xénero, exemplos representativos cun criterio tanto sincrónico como diacrónico e atendendo a, cando menos, catro discursos distintos: teórico, plástico, fílmico e literario.

3. OBXECTIVOS DA MATERIA

	Obxectivos da materia (xerais e específicos)
1	-Achegarse aos principais sistemas de pensamento sobre o corpo, a subxectividade e a identidade
2	-Delimitar e definir os fenómenos relativos ás naturalizacións e construcións culturais
3	-Reflexionar sobre a importancia e o valor da representación dentro da cultura
4	-Examinar exemplos significativos da representación do corpo e das identidades en diferentes tipos de discurso
5	-Familiarizar ao alumnado con estratexias analíticas e perspectivas sobre a lectura / interpretación

4. COMPETENCIAS

	Competencias da materia (xerais e específicas)	Competencias de titulación relacionadas (as que contribuye)
1	Capacidade para ler / entender / valorar / criticar e analizar os textos (discursos culturais) e, por extensión, o mundo	(Competencia implícita en calquera materia formativa universitaria)
2	Capacidade de comprender e utilizar as correspondentes variables e conceptos teóricos	1.-Coñecer e reflexionar sobre os fundamentos teóricos e disciplinares do xénero e sobre as súas implicacións nas políticas públicas e privadas
3	Destreza no uso da terminoloxía da teoría e crítica feminista e de xénero dos diferentes discursos	1.-Coñecer e reflexionar sobre os fundamentos teóricos e disciplinares do xénero e sobre as súas implicacións nas políticas públicas e privadas
4	Habilidade para resolver problemas teóricos e analíticos	2.-Ofrecer instrumentos conceptuais, metodolóxicos e técnicos que permitan analizar críticamente, comprender, diagnosticar, deseñar e avaliar a formulación e posta en marcha de iniciativas públicas ou privadas orientadas a acadar a transformación das desigualdades de xénero e a igualdade.
5	Capacidade crítica e autocrítica e de expresión de compromisos persoais e sociais	3.-Promover o enfoque de “ <i>mainstreaming</i> de xénero” (a análise e a posta en práctica da transversalidade de xénero) como instrumento de creación de condicións, espazos, prácticas organizativas e relacións de igualdade real entre mulleres e homes. 8. Desenvolver a capacidade de deconstrución dos estereotipos de xénero inherentes á nosa cultura
6	Habilidade de planificación e organización	6.-Formar en habilidades persoais para o liderado e a negociación positiva en técnicas de dinamización, asertividade e animación sociocultural. 7.-Formar profesionais para a intervención dende o punto de vista do xénero.
7	Habilidade investigadora	(Competencia implícita en calquera materia formativa universitaria)
8	Destreza na posta en práctica dos coñecementos	(Competencia implícita en calquera materia formativa universitaria)

5. CONTIDOS

I. Contextos teóricos: subxectividade e identidade

- I.1. A conformación das identidades: teoría psicanalítica
- I.2. Teorías feministas
- I.3. Teoría lesbiana e teoría *queer*

II. *Artegrafías* do corpo e da identidade

II.1. A representación do corpo: unha visión histórica

- II.1.1. Corpo “natural” / corpo artificial
- II.1.2. Corpo humano / post-humano
- II.1.3. Con xénero / post-trans xénero

II.2. Pensar e intervir sobre e con o corpo: artes plásticas e *performances*

- Frida Kahlo (México)
- Ana Mendieta (Cuba)
- Beth Moisés (Brasil)
- Regina José Galindo (Guatemala)
- Lorena Wolffer (México)

II.3. Xénero, corpo, identidade sexual: *M. Butterfly*, de David Cronenberg

II.4. O corpo en palabras: algúns exemplos literarios significativos

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE

	Horas presenciais	Horas de traballo de alumnas e alumnos	Total
Clases teóricas			35%
Seminarios/Obradoiros			11%
Clases prácticas			15%
Prácticas externas			21%
Titorías			3%
Aprendizaxe/actividade autónoma dirixida (individual)			8%
Aprendizaxe/actividade autónoma dirixida (en grupo)			6%
		TOTAL	100%

7. METODOLOXÍA DOCENTE

Como queda recollido nos *items* seguintes, a forma de desenvolvemento da docencia contemplará clases teóricas, debates, tutorías especializadas e exposición de traballos. En todos os casos, procurárase a atención persoalizada de alumnas e alumnos.

Metodoloxía	Descrición	¿Implica atención personalizada á alumnas e alumnos?
Lección maxistral	Información teórica; contextualización e desenvolvemento de temas e teorías	
Clases prácticas	Exposición de problemas	SÍ
Resolución de exercicios e problemas	(Cando proceda)	SÍ
Aprendizaxe baseada en problemas (ABP)	-----	
Estudo de casos	-----	
Ensinanza baseada en proxectos de aprendizaxe	-----	
Metodoloxías baseadas en investigación	Traballos breves sobre algúns temas específicos da materia	SÍ
Análise de situacións	-----	
Aprendizaxe colaboradora	Formulación de problemas e discusión en grupos	SÍ
Simulacións	-----	
Seminarios	Debates	
Experimentación e/ou prácticas en empresas, institucións etc.	-----	
Outros (especificar)	-----	

8. ATENCIÓN AO ALUMNADO

--

9. AVALIACIÓN DA APRENDIZAXE

Metodoloxía	Cualificación
Probas escritas (ensaio, probas obxectivas, resolución de problemas, probas de resposta breve, probas tipo test etc)	30%
Exames orais (probas orais na aula, entrevista, debate etc)	30%
Probas de autoavaliación	-----
Traballos e proxectos	25%
Informes de prácticas	-----
Técnicas de observación	-----
Situacións de proba	-----
Técnicas baseadas na participación do alumnado	15%
Porta-folio	
Outras (especificar)	

Observacións: Recomendacións, pautas para a mellora e a recuperación, etc.

Sexa cal sexa a proba da que se trate, deberá prestarse a máxima atención á profundidade na reflexión, ao rigor, á claridade expositiva (tanto oral como escrita) e ao posicionamento crítico.

10. RECURSOS E FONTES DE INFORMACIÓN

Recursos e fontes de información básica

- Butler, Judith, *El género en disputa* (1990), México: Paidós/UNAM, 2001.
- , *Cuerpos que importan*, México, Paidós / UNAM, 2003.
- , *Deshacer el género*, Barcelona, Paidós, 2006.
- Carbonell, Neus y Meri Torras (comp), *Feminismos literarios*, Madrid, ArcoLibros, 1999.
- Fé, Marina (coord), *Otramente: lectura y escritura feministas*, México, FCE, 1999.
- Foucault, Michel, *Historia de la sexualidad. I. La voluntad de saber*, México, Siglo XXI, 1984.
- Freud, Sigmund, “La interpretación de los sueños”, en *Obras completas*, vol. 2, 349-754.
- , “Análisis fragmentario de una histeria” (caso Dora) (1901-1905-), en *Obras completas*, vol. 3, 933-1002.
- , “Sobre la psicogénesis de un caso de homosexualidad femenina” (1920), en Alicia Roig (ed.) (1979), 117-143.
- , “Sobre la sexualidad femenina” (1932), en *Obras completas*, vol. 8, 3077-3089.
- Haraway, Donna, *Ciencia, cyborgs y mujeres*, Madrid, Cátedra, 1995.
- Irigaray, Luce (1974), *Speculum. Espejo de la otra mujer*, Madrid, Saltés, 1978.
- Kristeva, Julia (1979), “tiempo de mujeres”, en *Las nuevas enfermedades del alma*, Madrid, Cátedra, 1995, 185-205.
- , (1980), *Poderes de la subversión*, Madrid, Siglo XXI, 1988.
- Laqueur, Thomas, *La construcción del sexo*, Madrid, Cátedra, 1995.
- Luna, Lola, *Leyendo como una mujer la imagen de la Mujer*, Madrid, Anthropos/Instituto Andaluz de la Mujer, 1996.
- Pedraza, Pilar, *Máquinas de amar. Secretos del cuerpo artificial*, Valdemar, 1998.
- Rich, Adrienne, “Heterosexualidad obligatoria y existencia lesbiana”, *Nosotras*, 3(1985), 6-31.
- Richard, Nelly, “Feminismo, experiencia y representación”, *Revista Iberoamericana*, 176-177 (1996), 733-744.
- Rodríguez Magda, Rosa María (dra.), “Del post al ciberfeminismo”, *Debats*, 76 (2002)
- , “El cuerpo”, *Debats*, 79 (2002)
- Roig, Alicia (ed.), *La femineidad como máscara*, Barcelona, Tusquets, 1979.
- Rubin, Gayle, “El tráfico de mujeres. Notas sobre la ‘economía política’ del sexo”, en Marta Lamas (comp.), *El género: la construcción cultural de la diferencia sexual*, México, UNAM, 1996, 35-96.
- , “Reflexionando sobre el sexo: notas para una teoría radical de la sexualidad”, en Carol Vance (eda.), *Placer y peligro*, Madrid, Hablan las mujeres, 1989.
- Suárez Briones, Beatriz, *Sexualidades. Teorías literarias feministas*, Alcalá de Henares, 2003.
- , et. al. (edas.), *Escribir en femenino. Poéticas y políticas*, Barcelona, Icaria, 2000.
- Tubert, Silvia (eda.), *Del sexo al género*, Madrid, Cátedra, 2003.
- Weeks, Jeffrey (1986), *Sexualidad*, México, Paidós /UNAM, 1998.

Recursos e fontes de información complementaria

11. RECOMENDACIONES